Öppet brev till generaldirektör Nils Öberg Kriminalvården

29 maj 2013

Angående redovisning av det så kallade Hågaprojektet

Jag får tacka för brevet (nedan och bifogat), som medarbetarna Ulf Jonsson/Lars Håkan Nilsson skrev på uppdrag av dig. Brevet var ett svar på mitt av den 5 maj (nedan).

Tyvärr har dina medarbetare gett dig – och ger nu mig – felaktig och direkt vilseledande information.

Eftersom du inte varit GD särskilt länge, och inte var inblandad i den här ”härvan” från början, hoppas jag du är tacksam för nedanstående klarläggande och att du personligen vill svara på mina avslutande frågor.

Jonsson/Nilsson skriver i brevet att Kriminalvården inte kan veta något om Hågastudien och inte kan ha fått någon rapport, eftersom *”resultaten ska presenteras som en vetenskaplig originalartikel och då får inte skriftlig redovisning ha gjorts innan artikeln är publicerad”.*

Det är ett fullständigt felaktigt påstående.

Fakta är som följer:

Socialstyrelsen (CG Stefansson, e-postmeddelande 14 november 2006) skrev så här om bland annat Hågaprojektet vid dess start:

> ”I övrigt kan framhållas att Socialstyrelsen, enligt kontrakt, fortlöpande skall följa upp projekt som erhållit medel. Det innebär att även detta projekt har att redovisa till Socialstyrelsen hur pengarna använts, hur projektet fortlöper etc. Resultatet av dessa redovisningar kommer att finnas hos Socialstyrelsen.”

Det ingick alltså i ***avtalet*** för dessa forskare (Johan Franck, Maija Konstenius) att redovisa hur projektet fortlöpte. Dessvärre bröt forskarna mot det avtal som upprättats och underlät att fortlöpande redovisa data för Socialstyrelsen. Men till slut, den 5 juni 2012, lämnade Franck/Konstenius en enkel redovisning av Hågaprojektet till Socialstyrelsen (Dnr 6104/2009-341).

Det ingår också i kraven att till Läkemedelsverket redovisa resultaten av den kliniska prövningen senast ett år efter det att denna avslutats. Den sista försökspersonen lämnande Hågastudien i mars 2011. Data om resultaten fanns sålunda tillgängliga på Läkemedelsverket sommaren 2012.

Ulf Jonsson/Lars Håkan Nilsson far alltså med ren osanning när de säger att Kriminalvården ***inte kan ha fått*** någon information om Hågastudiens resultat. *Allt* som behövdes var att Kriminalvården faktiskt samarbetade med Socialstyrelsen och Läkemedelsverket i frågan (vilket myndigheten har en lagstadgad skyldighet att göra). Nu finner vi, genom texten i

Kriminalvårdens senaste brev, att det är så illa att myndigheten inte ens begärt att få ta del av de försenade resultat som, sedan ett år tillbaka, finns på Socialstyrelsen och Läkemedelsverket.

Vi finner att Kriminalvården låter ett av skattebetalarna finansierat *mångmiljonprojekt* bli till del av några psykiatriska forskares ”egen egendom” och karriärvägar – där de *faktiska* resultaten har mörklagts för politiker och tjänstemän. Samtidigt som Jonsson/Nilsson underlåtit att ta reda på de resultat och bedömningar som finns om Hågaprojektet, har man i otaliga skrivelser och artiklar under de senaste åren lovordat resultaten av förskrivningen av amfetaminpreparat (Concerta, Ritalin) till fångar, och sett till att denna byggts ut med explosionsartad hastighet. Vilket i nuet innebär att Kriminalvården satsar stora belopp av skattebetalarnas pengar på ett narkotiskt preparat – Concerta – som inte bara inte är godkänt för vuxna utan också *underkänts* i europeiska läkemedelsmyndigheters utredning.

Jonsson/Nilsson skriver i brevet: *”Följaktligen [av anledning ovan] kan därför frågorna om hur många av deltagarna som fullföljde studien, antalet positiva urinprover eller återfall i brott inte besvaras.”*

Det är alltså inte sant.

I Francks/Konstenius redovisning till Socialstyrelsen kunde man den 5 juni 2012 läsa:

18 av de 27 personerna som fick Concerta avbröt, ramlade av studien innan den var färdig. Bortfallet i Concertagruppen var alltså nästan 70 procent.

Här har vi det viktiga avgörande resultat som Lars Håkan Nilsson och förre generaldirektören Lars Nylén berättade för justitiedepartementet juni 2011, att man inte hade: ”**Första utvärderingsparametern är hur många som stannade kvar i studien under hela uppföljningen …”** (Utvärdering av Kriminalvårdens insatser i ADHD-projekten”, 9 juni 2011).

Både hos Socialstyrelsen, hos Läkemedelsverket och via handlingar som forskarna tvingats utlämna med stöd av offentlighetsprincipen vet vi nu att **70 procent av de försökspersoner som fick Concerta ramlade av från studien.**

Det här är de faktiska resultaten av Hågastudien:

- Studien är ingen ”dubbelblind placebokontrollerad studie”, som forskarna gett sken av. Läkemedelsverkets expert Lars Gunne klargjorde det redan 2006, när han skrev om denna typ av studie: den ”**föreslagna dubbel-blinda designen kommer icke att vara blind för patienten, vilket redovisats i otaliga försök på missbrukare av centralstimulantia: de kan utan svårighet skilja placebo från metylfenidat”.**

- Den ”placebogrupp” som Franck/Konstenius satte upp för studien, kan därför bara rubriceras som en fejkad kontrollgrupp. Hela syftet med att sätta upp denna ”kontrollgrupp” var att skapa en grupp försökspersoner som *snabbt* skulle ramla av studien och på så sätt skapa en ”signifikant skillnad” till Concertagruppens förmån

(hur katastrofala än den gruppens resultat var). Som Johan Franck faktiskt också skrev om studiens design (som han, enligt Läkemedelsverket, avsåg att söka patent på): **”Det kan antas att den som randomiseras till placebo kommer att avbryta kontakten med mottagningen.”**

- Studien kan alltså inte utvärderas som en ”dubbelblind placebokontrollerad studie”, eftersom en mycket stor andel av försökspersonerna direkt visste att de fick metylfenidat eller placebo. Studien kan bara utvärderas genom resultaten för den grupp som fick Concerta, i vad Gunne skrev, ”den *mycket höga* metylfenidatdosen 180 mg” [Kursivt här.]

- Och det främsta resultatet för denna grupp var att **70 procent av försökspersonerna avbröt studien och försvann innan den var klar**. Denna andel ska bedömas gentemot projektledare Johan Francks uttalande i projektansökan: ”**att andelen kvarstannande i behandling är *mycket hög”*** [Kursivt här.] Bedömningen blir, utifrån det av Franck förväntade resultatet, ett katastrofalt bortfall, en misslyckad studie.

- Den höga andelen återfall i illegalt missbruk för Concertagruppen under studiens gång – trots att försökspersonerna gavs mycket höga doser Concerta – är ett annat avgörande resultat i den misslyckade studien.

Den stora frågan är nu om du som generaldirektör kommer att acceptera den manipulativa framställning av resultaten som Franck och Konstenius kommer att ge den närmaste tiden, och låta denna få avgörande inflytande på Kriminalvårdens fortsatta planering i det här området. Eller om du kommer att kräva ut de verkliga resultaten.

- Kommer du att acceptera att den här studien bedöms och presenteras som en ”dubbelblind placebokontrollerad studie” trots att det inte är en sådan?
- Kommer du att acceptera att forskarna trollar bort det katastrofala bortfallet i Concertagruppen (genom att jämföra det med det *eftersökta* närmast *totala* bortfallet i placebogruppen)?
- Kommer du att acceptera att den höga andelen återfall i illegalt missbruk för Concertagruppen trollas bort i en manipulativ framställning av ”positiva urinprov”, där ”missade urinprov” från (det höga bortfallet i placebogruppen) är den avgörande faktorn?

Tacksam för svar direkt från dig.

Vänliga hälsningar

Janne Larsson
skribent

From: Nilsson Lars Håkan /HK
Sent: Friday, May 24, 2013 1:06 AM
To: 'jan.olov.larsson@telia.com'
Cc: Jonson Ulf /HK ; Hägerstrand Maria /HK ; Jemander Freddie - HK
Subject: 2013-10698

Mvh
Lars Håkan Nilsson
Medicinsk rådgivare
Kriminalvården HK

Kriminalvården

Datum	Vårt diarienummer
2013-05-23	2013-10698

Angående redovisning av det så kallade Hågaprojektet

Du har skrivit till Kriminalvårdens Generaldirektör och ställt fyra frågor om det så kallade Hågaprojektet. Vi vill besvara frågorna på följande sätt;

Kriminalvården har inte fått en skriftlig rapport om studien. Anledningen är att resultaten ska presenteras som en vetenskaplig originalartikel och då får inte skriftlig redovisning ha gjorts innan artikeln är publicerad.

Psykologen Maija Kostenius som genomförde studien kommer att disputera 2013-05-31 och den aktuella studien är en del av hennes avhandlingsarbete. Efter disputationen kommer en rapport att skrivas till Kriminalvården.

Följaktligen kan därför frågorna om hur många av deltagarna som fullföljde studien, antalet positiva urinprover eller återfall i brott inte besvaras.

Som svar på den sista frågan vill vi påpeka att Kriminalvården inte har bidragit ekonomiskt till den aktuella studien. Systemet med ekonomiskt forskningsstöd till vissa projekt/studier fanns inte när studien påbörjades. Maija Kostenius har inte mottagit ekonomiskt stöd från Kriminalvården. Det innebär att det inte har tecknats något avtal där rapportering av studien ska göras vid viss tidpunkt. Eftersom studien rör Kriminalvårdens klienter, så förväntar vi oss en redovisning, men sådan kan inte avkrävas på samma sätt som om det hade utgått ekonomiskt stöd.

På uppdrag av Generaldirektören

Ulf Jonson	Lars Håkan Nilsson
Chef Klientenheten	Medicinsk rådgivare

From: Jan Larsson
Sent: Sunday, May 05, 2013 5:21 PM
To: hk@kriminalvarden.se
Cc: Nils.Oberg@kriminalvarden.se
Subject: Angående redovisning till Kriminalvården av Hågprojektet/begäran om allmän handling

Till generaldirektör Nils Öberg Kriminalvården

Angående redovisning till Kriminalvården av Hågprojektet/begäran om allmän handling

Den 14 november 2006 tillkännagav Kriminalvården att man genomför ”ett projekt med behandling av 54 män som står i begrepp att friges från anstalten Håga utanför Södertälje” (det så kallade Hågaprojeket). http://www.mynewsdesk.com/se/view/pressrelease/115050

Vi får i pressmeddelandet av Kriminalvårdens dåvarande medicinske rådgivare Stefan Skageberg veta att “de få kliniska erfarenheter som redan finns i svensk kriminalvård visar dramatiskt förbättrad funktion hos intagna som fått behandling på korrekt indikation”. Alltså en “dramatiskt förbättrad funktion hos intagna som fått behandling”. Vi får vidare veta att “den klient som ska delta är drogfri och motiverad, vilket är gynnsamt behandlings- och utredningsmässigt”. De som deltar i projektet “har alla ordnat boende efter frigivningen och är motiverade”.
Vi kan vidare läsa om samarbetsprojektet Håga mellan Kriminalvården och Stockholms läns landsting i handlingen “Projekt i samverkan med kriminalvården avseende intagna med neuropsykiatriska svårigheter”, från den 8 mars 2006
http://www.sll.se/handlingar/landstingsstyrelsen/2006/2006-04-18/tjut0438.pdf
Där framgår också vikten av att projektet nogsamt utvärderas och resultaten återrapporteras.

Det har nu gått 7 år sedan Hågaprojektet inleddes.
Jag vill med anledning av det ovanstående få svar på följande frågor/begära följande handling om Hågaprojektet:
1. När fick Kriminalvårdens ledning den nogsamma utvärdering och beskrivning av resultaten som beskrevs 2006?
2. I denna redovisning, hur många/hur stor andel av dem som fick “medicinering” (med ADHD-preparatet Concerta) angavs ha avslutet projektet (24 veckor) och hur många/hur stor andel angavs ha försvunnit/ramlat av?
3. I denna redovisning, hur lång var genomsnittstiden för det första återfallet i narkotikamissbruk för gruppen som fick ADHD-preparatet Concerta?
4. Då jag antar att Kriminalvården nu har gjort en egen utvärdering av vad de (för Hågaprojektet) avsatta miljonerna har “köpt”, vill jag med stöd av offentlighetsprincipen snarast bli tillställd denna utvärdering.

Vänliga hälsningar
Jan Larsson
skribent
(Snöbollsgränd 22
129 45 Hägersten)